

Sint Joris en de draak

Het tweeluik "Sint Joris en de Draak" (olieverf op doek, 2 maal 200 x 160 cm) is op bestelling gemaakt voor de vergaderzaal van 'Staal Bankiers', te vinden in de 'Sint Joris Doelen', Lange Houtstraat, Den Haag. Staalbankiers is in 1916 opgericht als private bank: met als minimum inleg om een rekening te openen van € 500.000

Referenties

Vertrekpunt bij het ontwerp waren de legende van Sint Joris en diens patronaat van het Haagse schuttersgilde, eertijds gevestigd in de 'Doelen'.

Sint Joris (de legende)

Nabij de stad Silene, in de provincie Lydië, leefde een afzichtelijke draak in een moeras. Om zich het ondiep van het lijf te houden gaven de bewoners van Silene hem dagelijks twee schapen om op te eten. Maar de schapen raakten op, dus gingen de mensen over tot een rantsoen van een schaap en een kind per dag. Op een dag trof het lot het dochtertje van de koning en ook zij werd, na enig koninklijk tegenstribbelen, naar het moeras gebracht. Maar het geluk was met haar; Sint Joris kwam langs, hoorde van het geval, aarzelde niet en reed spoorvlags naar het nest van het ondiep. Daar trof hij de prinses, in doodsangst, maar nog in leven. Met lans en zwaard ging hij de draak te lijf en na een lang en heftig gevecht stak hij het monster dood.

(Deze legende stamt uit de elfde eeuw en is kennelijk bedoeld als een allegorie: over de strijd tussen goed en kwaad, plus de aanbeveling om voor de *goede* zaak te vechten).

Sint Joris de historie)

Waarschijnlijk was Joris (of Georgius) een legioensoldaat (volgens sommigen een tribuun, een hoge Romeinse officier), die tot het christendom overging en die tijdens de vervolging van Diocletianus (284 - 305) in Cappadocia, in Klein-azië, de marteldood stierf. Zijn verering begon al vroeg en wel in Lydda (nu de buitenwijk Lod van Tel Aviv) en breidde zich snel uit. Kruisvaarders brachten de cultus naar Engeland en in 1348 riep koning Edward VI Sint Joris uit tot de beschermheilige van de Ridders van de Kousenband. Sindsdien is *Saint George* de nationale heilige van Engeland. Zijn gebeente rust in St George's Chapel in Windsor; een voorrecht wat deze kapel mag delen met 9 kloosters op de berg Athos, 35 andere kerken in Griekenland, 24 kerken en kloosters op Kreta, 6 kerken op Cyprus, 15 kerken te Egypte, 5 kerken in Israël en op de Westoever, de Citadel van Aleppo alsmede 2 kloosters in noordelijk Irak, die *ook* allemaal in het bezit zijn van een een meer of minder volledig skelet.

Doelen

De schuttersgilden waren oorspronkelijk verenigingen van boogschutters. De oudst bekende vermelding stamt uit 1266 en betreft het gilde van Leiden. Ieder schuttersgilde beschikte over een gebouw dat als oefenplaats diende en dat de *Doelen* werd genoemd. Het schuttersgilde zorgde voor de veiligheid in de stad, trok eventueel op krijgstoet uit en diende als erewacht bij het bezoek van vorstelijke personen.

Schutters uit de Nachtwacht

Het liet zich gaarne als groep portretteren in zgn. 'Schutterstukken' (zoals bijv. de 'Nachtwacht' van Rembrandt van Rijn). En het vernoemde zich bij voorkeur naar de meer militante types onder de schutspatronen.

Allegorie

Van de Renaissance tot diep in de twintigste eeuw was de allegorie een geliefd genre in de schilderkunst, want er viel veel op te zien en er was ook veel over te zeggen. In de tweede helft van de vorige eeuw raakte ze in onbruik, voornamelijk op ideologische gronden: de 'autonomie van de middelen' (van kleur, van verf, etc.) werd geheiligd en alles met een literaire verwijzing (dus zeker de allegorie) raakte in een verdachte zo niet verboden hoek. Maar in de 21-e eeuw lijkt de vrijheid van de beeldende kunst weer wat toe te nemen, niet alleen figuraties, zelfs narratieve betekenissen raken weer geoorloofd. Verboden zijn prikkelend en ik voor mij heb het *altijd* leuk gevonden om dingen te maken 'die niet mochten'.

Motto's

Ago Quod Ago: "Wat ik doe, doe ik" (d.i. dat doe ik goed). Zinspreuk van Jan de Witt (een bekend Hagenaar). *In Omnia Paratus*: 'Op alles voorbereid'.

Sint Joris

Het linkerpaneel symboliseert al datgene waar "Staal Bankiers" waarde aan hecht: - *daadkracht*, aangeduid door *Sint Joris*, min of meer verkleed als schutter, maar in elk geval in (blad)goud gehuld. Hij is voor de gelegenheid gewapend met de *Caduceus*

Caduceus, Mercurius-- en herautstaf,

CA.DUCEUS.

gevleugeld en met twee slangen omwonden.

(de staf van Mercurius, god van de handel, met slangen omwonden. Dit instrument heeft als bijzonderheid dat het alles wat het aanraakt in goud verandert).

Sint Joris, olieverf, 200 x 160

- *Liefde voor het goede en het schone*, in algemene zin aangeduid door rozenstruiken en

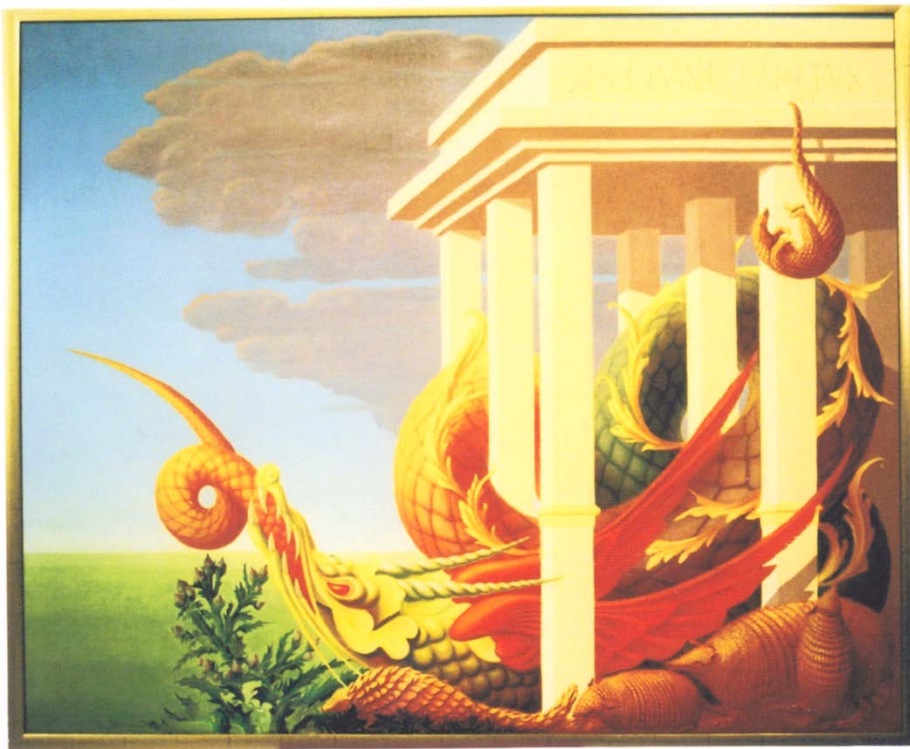
paradijsvogels (alsmede de Prachtgeweervogel), meer in het bijzonder (de *kunstliefde*)

uitgedrukt door een fragment uit de '*Staalmeesters*' van Rembrandt van Rijn.

De Draak

Het rechterdoek daarentegen toont alles wat 'Staal Bankiers' afkeer inboezemt: geldontwaarding, wanbetalers, beurskrach, te veel om op te noemen, doch simpelweg samengevat in de figuur van de *draak*.

Dit wezen is omringd (zoals te doen gebruikelijk) door onschuldige, doch onnozele schepsels

Schub- en gordeldier

-zeg maar slachtoffers -, hier weergegeven door schub- en gordeldieren (ze zien er gepantserd en nogal archaisch uit, maar behoren - net als de miereneter - tot de klasse der tandarmen en zijn werkelijk heel vreedzaam en weinig weerbaar). Zijn plant is zeker niet de roos, maar de distel.

Technische data

De schildertechniek verwijst naar de Renaissance (i.h.b. de 'tekenachtige' stijl van de Florentijnen), de compositie daarentegen ontleent veel aan de Barok (i.h.b. de Hoogbarok of Rococo), toen er veel in 'doorlopende krullen' werd geordonneerd. De kleuren zijn afgestemd op die in de specifieke omgeving; door het citeren van architectonische kenmerken is een optimale aansluiting met die omgeving beoogd (wat niet wegneemt dat de schilderijen ook *buiten* de zaal in kwestie goed tot hun recht kunnen komen).

Afloop

En dat is maar goed ook, want ngelukkigerwijs is het slecht afgelopen met Staalbankiers en Sint Joris: de draak heeft gewonnen.

De bank werd geplaagd door schandalen en is in 2016 – na een exact honderd jarig bestaan – overgenomen door een andere bank en de naam werd gewist.

De schilderijen belandden in 2020 op een veiling in Rotterdam – waar ik ze heb teruggekocht.